

Rom 16, 17

17: Nå formaner jeg dere, brødre: Legg merke til dem som skaper splittelsene og er årsak til frafall fra den lære som dere er blitt undervist i. Ta avstand fra dem!

Her taler apostelen i en helt spesiell tone. Dette er første gang i Romerbrevet at han advarer mot dem som skaper splittelser og frafall fra læren. Den unge menigheten i Rom kan ennå ikke ha vært utsatt for dette. Men apostelen advarer mot det som kan komme, ja, som vanligvis dukker opp på hvert sted hvor evangeliet har virket vekkelse og liv noen tid. Dette nevner han også i sin avskjedstale til de eldste i Efesos: "Dette vet jeg: Etter min bortgang skal glupske ulver komme inn blant dere, og de vil ikke spare flokken. Også blant dere selv skal det stå fram menn som fører falsk tale for å dra disiplene etter seg" (Apg 20: 29-30).

Emnet i teksten vår er av særdeles stor betydning. Det bærer et sterkt sverd i seg, når Paulus sier: "Ta avstand fra dem!", de "forfører hjertene til de godtroende" (v. 18). Men mange har en tendens til på totalt feilaktig og ubarmhjertig vis å benytte dette verset på enhver meningsforskjell de oppdager hos brødre. Så går andre til den motsatte ytterlighet; i en total misoppfatning av kjærlighetsloven vil de aldri høre på denne advarselen. I ukritisk åpenhet tar de imot alt og alle som kommer med et Guds ord og viser en viss nidkjærhet for sjelene. I tillegg har jo som regel disse som skaper splittelse en både pen og sterk forkynnelse, og gir seg ut for å være den rette sannhetens forkjempere. Så mange forvilles bare av dette. Alt dette gjør at emnet her ikke er så enkelt i praksis. Måtte da Herren selv med sin Hellige Ånd bevare oss i sin frykt, og lede oss i sin sannhet når vi skal studere, og deretter leve dette ut i praksis! - Men nå vil vi se nærmere på hvordan det egentlig er apostelen taler.

Nå formaner jeg dere, brødre: Legg merke til dem som skaper splittelsene og er årsak til frafall fra den lære som dere er blitt undervist i. Mange bibeloversettelser, så også den COR bruker, begynner denne setningen med et: "Men" jeg formaner dere, brødre ... Og dette viser et sammenheng med det som står like foran. Midt i de varme og hjertelige hilsningene og oppmuntring til broderlig kjærlighet, avbryter Paulus seg selv med en alvorlig advarsel og formaning mot å ta broderlig imot slike som skaper splittelser og kan bli årsak til frafall fra den læren menigheten hadde tatt imot. Ta avstand fra dem sier Paulus; dere skal ikke ta imot dem med den kjærlighet jeg har forsøkt å framelske hos dere (konf. 2Joh v. 10). Nei, dem skal dere ta avstand fra, fordi de er farlige for deres sjeler. Dette er sammenhengen.

Men hvem er så disse som vi skal vokte oss for? Hva mener Paulus med "dem som skaper splittelsene og er årsak til frafall"? Å, her må vi gå fram med stor guds frykt og forsiktighet, når vi skal se nærmere på dette spørsmålet! - Først spør vi: Er det meningen at vi skal ta avstand fra hver éneste

kristen fordi han kan ha en annen oppfatning enn oss av et eller annet Guds ord, og som vi dermed kan komme i diskusjon med? Selvsagt ikke! Tekstens ord innebærer noe ganske annet. Det var også noe helt annet Paulus lærte i det fjortende og femtende kapitlet, der han talte om ulike meninger som alltid kan forekomme mellom de svakere og sterke i troen. Vi så at den éne hadde fått se sin frihet fra den foreldede loven, mens en annen fremdeles var bundet av den. Den éne setter én dag høyere enn en annen. Et annet menneske holder alle dager for å være like (Rom 14: 5).

Da er det ikke til å unngå at mennesker også taler forskjellig om dette. Men der ser vi Paulus bare formaner dem til å leve sammen i kjærlighet, og godta hverandre. Han sier: "Dere skal ta dere av den som er svak i troen, men ikke for å sette dere til doms over forskjellige meninger". Både den som kan spise hva som helst, og den som ikke spiser all slags mat, "gjør det for Herren". Derfor bør ingen av dem dømme eller forakte den andre, osv. I den teksten vi nå har foran oss er det tale om noe ganske annet enn at det kan være enkelte avvik i oppfatninger av Ordet. Og hva det virkelig er Paulus taler om her, det vil vi forstå dels ved å gå nærmere inn på hvordan tekstens ord lyder, dels ved å sammenlikne teksten med flere tilsvarende steder i Paulus' øvrige brev, der han kommer med nøyaktig samme advarsler.

Når det først gjelder selve ordlyden i teksten, så ser vi at Paulus uttrykkelig sier: "dem som skaper splittelsene og er årsak til frafall fra den lære som dere er blitt undervist i". Av dette må vi da tydelig kunne se at dette skriftstedet umulig kan anvendes på dem som bare for sin egen del går med en annen oppfatning, og ikke kan forstå at den oppfatningen menigheten for øvrig har, kan være riktig. Men som likevel aldri forsøker å angripe deres tro. Nei, slike skal vi så visst ikke ta avstand fra. Vi skal tvert imot omslutte dem med all mulig kjærlighet. Ta oss av dem, og hjelpe dem som våre kjære brødre. Det har vi apostelens inngående utlegging om i kap. 14: 1-3, 15: 1-3. I vår tekst tales det bare om "dem som skaper splittelsene og er årsak til frafall fra læren" osv. Det er altså utbrytere med egne forsamlinger, som ikke nøyer seg med å ha sine egne meninger om enkelte ting, men som også arbeider for å trekke andre til sin "linje" og forsamling. De arbeider for å få en flokk tilhengere som bryter ut fra den øvrige troende menighet, og følger den nye "linjen". Det er dette som heter å "skape splittelse og blir årsak til frafall fra læren".

Men her kunne kanskje noen innvende at når to parter kjemper mot hverandre, og på begge sider bruker Skriften som belegg for sine meninger, så kan det jo bli spørsmål om hvem av dem vi skal ta avstand fra. For alle synes jo hans vei er rett. Kan en annen fare vill, så kan vel like godt jeg også! Hvem skal en her tro, og hvem skal en tvert imot "ta avstand fra"? Nå skal vi se hvor lærerik teksten virkelig er. Apostelen sier: "Ta avstand fra dem som skaper splittelsene og er årsak til frafall fra læren". Han taler til en troende og levende menighet og sier: Hvis noen kommer med en lære som strir mot den læren dere har mottatt; altså den troende menighetens alminnelige lære, han skaper splittelser. Og da skal dere "ta avstand fra dem". Her snakker vi altså ikke om den læren en gammel og frafallen kirke etter hvert lever på, og som alle levende Guds barn reiser seg mot. Slik det skjedde da Luther stod fram mot pavekirkens dåraktige lære. Historien viser at i samme grad som kirkene falt

fra og begynte med bibelstridig lære, så fikk de oppleve at her og der reiste det seg levende røster mot dem. De angrep og uroet disse kirkene helt til de ofte grep til sverdet og bålet.

Luther reiste seg altså slett ikke mot enkelte ulike oppfatninger, som også fantes mellom de troende. Men bare mot konkrete avvik fra Ordet, som den frafalne kirken i kjødelig overmot hadde tillatt seg. Disse kunne han møte med de klareste sannheter, hentet fra Skriften. De lærte jo f. eks. at en kunne kjøpe seg syndenes forlatelse for penger, eller at en burde tilbe jomfru Maria og andre helgener. Da er det ikke nødvendig med omstendelige samtaler og omhyggelige konklusjoner, men bare klare bibelord til å imøtegå slikt med. Noe ganske annet er det når noen angriper den læren som alle troende Guds barn lever på, og altså setter sitt individuelle lys over hele den troende menighetens. Da er det han "skaper splittelser og er årsak til frafall fra læren". Må vi da først og fremst huske på at det var to ting i teksten som var nøkkelen til den rette oppfatningen: Først at Paulus sier: "splittelser og frafall fra den lære som dere er blitt undervist i" (sv: den lära som I haven inhämtat - som dere har tatt imot). For det andre at han sier dette til en levende, troende forsamling.

Da har vi det klart. De "Partistifterne" det tales om her, er de som reiser seg mot den læren, den oppfatningen av Skriften, som den levende, troende menigheten på stedet har lært, som den holder seg til og lever på, og som er hellig for dem. Å sette seg opp mot denne alminnelige læren er ikke bare et tegn på en særdeles oppblåst ånd. Men også nettopp på det fordervelige partimakeriet som er så farlig for sjelene, og som apostelen advarer så sterkt mot her.

Men her kan det nå oppstå et vanskelig og viktig spørsmål. For i det fjortende kapitlet så vi at de meningsforskjellene som ble omtalt der, kunne føre til splittelser når de ble forfektet overfor andre. Men likevel ble vi i det kapitlet formant til ikke å ta avstand fra slike brødre, bare på grunn av forskjellige meninger. Men tvert imot ha samfunn med dem og bære (15: 4) deres uforstand. Hvordan skal jeg så kunne se forskjellen på disse avvikene, og dem som jeg skal ta avstand fra? Også dette spørsmålet finnes det svar på i teksten vår: "dem som skaper splittelsene og er årsak til frafall fra den lære som dere er blitt undervist i". Det er disse vi skal vokte oss for. Disse som ikke nøyer seg med selv, for egen del, å ha en annen mening enn menigheten for øvrig. Men som også forsøker å trekke andre med "på samme linje". Og dette blir ennå mer belyst og understreket gjennom andre bibelsteder der Paulus kommer med samme advarsel som i vår tekst. I det allerede siterte Apg 20: 30 sier han: "Også blant dere selv skal det stå fram menn som fører falsk tale for å dra disiplene etter seg selv". Legg merke til denne uttrykksformen: "... for å dra disiplene etter seg selv". Det er dette som er å "skape splittelse" og blir "årsak til frafall fra læren".

I Apg 15: 1-2 leser vi: "Det var noen menn fra Judea som kom ned og lærte brødrene slik: "Hvis dere ikke blir omskåret etter skikken fra Moses, kan dere ikke bli frelst". Paulus og Barnabas fikk derfor ikke lite strid og ordskifte med dem". Legg merke til at de "kom ned og lærte brødrene" dette nye. I Fil 3: 2 sier Paulus: "Hold øye med hundene, hold øye med de onde arbeiderne, hold øye med sønderskjæringen!" I 2Kor 11: 13-15 sier han: "For disse er falske apostler, bedragerske arbeidere,

som omskaper seg til Kristi apostler". Vi legger merke til at hele veien er det tale om slike som arbeider for å trekke de troende inn på sin mening, og som dermed "skaper splittelsene og er årsak til frafall fra læren". Dette taler jo Paulus mye om i Galaterbrevet. Der sier han i det første kapitlet, v. 6-7: "Jeg undrer meg over at dere så snart vender dere bort fra ham som kalte dere i Kristi nåde, til et annerledes evangelium, som slett ikke er et annet. Men det er noen som forvirrer dere og vil forvrengte Kristi evangelium".

Og i femte kapittel, v. 12: "Det var godt om de som fører dere vill, kunne lemleste seg selv fullstendig!" Av alle disse stedene ser vi først og fremst, som allerede nevnt, at det tales bare om dem som arbeider på å føre de troende sjelene fra den læren de allerede har tatt imot, en lære som allerede har gjenfødt og frelst dem - føre dem fra denne læren for å vinne dem for en annen mening eller "linje". Det er altså overhode ikke tale om dem som bærer på en eller annen egen oppfatning, men om arbeidere som misjonærer, "falske apostler, bedragerske arbeidere".

Dernest lærer vi av disse og flere tilsvarende skriftsteder hvilke, og hvor avgjørende viktige de lærene var, som disse onde arbeiderne ble årsak til frafall fra. Lærene som var forfalsket, eller ble innført av de onde arbeiderne, var av forskjellig karakter, og av større eller mindre betydning. Én gang var det selve den store grunnleggende læren om Kristus. Som når man fornektet hans guddom, eller man nektet at Jesus var Kristus (1Joh 2: 18, 22, 23, 4: 1, 3, 2Joh v. 7-10). Men det kunne også bare være at de kom med tillegg til troens lære, som gjorde at den ble forfalsket. Man gjorde de rettferdiges hjerter motløse (Esek 13: 22) med å holde fram gjerninger som måtte kreves om de skulle kunne tekkes Gud. Det kunne være omskjærelsen og andre lovgjæringer (Gal 5: 2-4, 6: 12-13, Kol 2: 8-12). I tillegg krevde de falske apostlene gjæringer som ikke tjente til noen som helst nytte. Slike som bare hørte til i Det gamle testamentes tid, mens det i Det nye testamente bare oppfordres til gjæringer som har noen gagn og nytte.

I følgende skriftsteder: Kol 2: 16-18, 21-22, 1Tim 4: 8, 1: 4-5, Rom 13: 8, 10 kan en se hvilke påbud, forskrifter og unyttige gjæringer det var de falske lærerne forkynte, og som førte til splittelse av samdrøktigheten i Kristus. Samtidig ser vi der at Det nye testamente bare oppfordrer til gjæringer som blir tjenere for kjærligheten, og er til virkelig nytte*. Endelig ser vi også Paulus advarer mot dem som trekker sjelene inn i slike emner som ikke skaper verken nytt liv eller den rette helliggjørelse. Som bare drev med unyttig "ordstrid", og som i det åpenbare ikke drev med noen egentlig villfarelse. Dette taler Paulus om til Timoteus. Han sier: "Hvis noen lærer annerledes og ikke holder seg til de sunne ord, vår Herre Jesu Kristi ord og den lære som stemmer med gudsfrykt (vår Herre Jesu Kristi halsosamma ord), da er han stolt og forstår ingenting. Men han har sykkelig trang til stridigheter og diskusjoner om ord, og fra dette kommer misunnelse, strid, spott, onde mistanker, unyttig krangel mellom mennesker som har fordervede sinn og som er blitt frarøvet sannheten. De tror at gudsfrykten er et middel til vinning. Slike skal du trekke deg unna!" (1Tim 6: 3-5).

[* Så har vi noen som mener at selv i Det nye testamente har vi fra Kristus selv et bud som ikke sikter på noen egentlig nytte, men som bare er en lydighetsgjærning. Og som bør oppfylles fordi det er noe

Kristus befaler; nemlig budet om dåpen. Men da skal vi være klar over at slik har ikke Kristus lært. Kristus og hans apostler lærer at dåpen er et nådemiddel til frelse. Ikke en tom lydighetshandling. Peter sier om dåpens vann: "det som nå også frelser oss" (1Pet 3: 21). Kristus selv sier at vi må "fødes av vann og Ånd" (Joh 3: 5). Paulus sier at Gud frelste oss "ved gjenfødselsens og fornyelsens bad ved Den Hellige Ånd" (Tit 3: 5). Selv om vår blinde fornuft ikke begriper dette, er det fremdeles dette Herren Kristus har lært om dåpen. At det altså ikke bare er en lydighetshandling eller bare en "bekjennelse", bare et ytre tegn på at de er kristne. Dåpen er riktignok også et ytre tegn for de kristne, men samtidig noe uendelig mye mer.]

Tidligere i samme brev sier også Paulus: "du må pålegge noen at de ikke skal undervise i en annen lære (främmande lära), eller vie sin oppmerksomhet til eventyr og endeløse ættetavler, som fører til stridigheter i stedet for den oppbyggelse som er fra Gud, den som er i troen" (1Tim 1: 3-4). Det samme i 2Tim 2: 23 der Paulus formaner til å "unngå tåpelige og barnslige diskusjoner, for du vet at de fører til strid" (konf. 1Tim 4: 7, 2Tim 2: 16-18, Tit 3: 9). Denne advarselen er det all grunn til å tenke nærmere over. Det er ingen problem å forstå at en konkret villfarelse fører med seg splittelse og skade. Men at splittelse og frafall fra læren kan bli resultatet av "tåpelige og barnslige diskusjoner", eller emner som ikke gir "den oppbyggelse som er fra Gud", når de til og med anvender ord fra Den Hellige Skrift, det er det mange som ikke vil tro.

Å møte sjeler som søker frelse, med budskap som ikke er til noen gagn i den åndelige tilstand de befinner seg, eller som ikke er nødvendige i den tiden vi nå lever i, men bare fører sjelene over i uaktuelle og fjerne aspekter, er å forføre dem. Det er å føre sjelene bort fra det "ene nødvendige" til et åndelig virvar, en åndelig frustrasjon. Og det fører til uenighet og splittelser mellom dem som i troens enfold skulle ha ett hjerte og én sjel.

Men nå taler apostelen i vår tekst ikke direkte til disse onde arbeiderne. Hos dem hadde han ikke noe håp om å kunne utrette noe (2Tim 3: 13). Nei, han retter sin advarsel til den øvrige troende menighet. Og hva er det nå han sier disse troende skal gjøre? Han sier: "Nå formaner jeg dere, brødre: Legg merke til dem som skaper splittelsene og er årsak til frafall fra den lære som dere er blitt undervist i. Ta avstand fra dem!" - "Legg merke til dem!", for at dere kan være på vakt så dere ikke blir fanget og forføres av deres budskap. Dette er det første Paulus formaner til her. Men han har en ennå mer avgjørende tilføyelse; han sier: Ta avstand fra dem! Ordet i gr. teksten betyr å "unngå noen", "vik bort fra dem". Dette vil altså Paulus de troende skal gjøre overfor dem som skaper splittelser og blir årsak til frafall fra den læren de har tatt imot, den læren menigheten lever på og i.

Legg merke til hva det er apostelen sier! Han sier ikke at vi skal dømme og fordømme dem. Nei, all dom over deres innerste tilstand skal vi overlate til Gud. Apostelen sier heller ikke at vi skal hate og forkaste dem, for en slik oppførsel kan ikke Guds barn være bekjent av. Nei, han sier bare vi skal "ta avstand fra dem", ikke ha åndelig fellesskap med dem, ikke høre på dem og ikke samarbeide med

dem. Alt sammen bare fordi de skaper splittelse og blir årsak til frafall fra den lære vi har tatt imot. For både ordet og all erfaring viser hvor farlig splittelser og frafall fra læren virkelig er for det kristne livet. Hensikten med å ta avstand fra disse onde arbeiderne har to sider. For det første; at vi ikke må fanges av deres budskap (Mat 7: 15). For det andre; at vi ikke skal støtte opp om det de står for, så vi blir "medskyldige i deres onde gjerninger" (2Joh v. 10-11), styrker dem i deres partisinn, og bare øker splittelsen i menigheten (konf. 2Tess 3: 14).

Kan du så trygt si at selv om du hører eller leser det de forkynner, så verken blottstiller du deg for villfarelsens bedragerske makt, eller med ditt eksempel leder andre inn i fristelse, - så står du fritt til det. Men tenk etter om denne din trygghet er vel begrunnet! Apostelens budskap til oss her er jo: "Ta avstand fra dem!" Og vi ser akkurat den samme formaningen andre steder. I 2Tim 3: 5 sier han: "Slike skal du vende deg bort fra!". Og hvis noen "ikke adlyder vårt ord", sier han: "Ha ikke fellesskap med ham" (2Tess 3: 14).

Her kan så kanskje noen komme med denne innvendingen: Hvis nå dette er levende kristne som bare i uforstand har latt seg innta av en villfarelse, men nå føler seg så forpliktet på dette budskapet at de føler seg drevet av sin samvittighet til å være med å utbre det, - hva skal vi da gjøre? Skal vi også ta avstand fra disse? Svar: Gjør da det samme som Kristus da hans trofaste disippel, Peter, ville forsøke å hindre ham i å gå lidelsens vei. Han sa: "Gå bak meg, Satan! Du er til anstøt for meg". Og likevel elsket han fortsatt Peter som sin trofaste disippel, som en "bror". Gjør det samme, du! La det ikke bli avstand mellom deg og disse i ditt hjertes kjærlighetsforhold til dem. Men ta avstand fra den feilaktige læren og holdningen. Delta ikke frivillig i noe som støtter dem og deres virksomhet. For at verken du selv eller andre svake nådesøsken skal få den oppfatningen at det ikke er så farlig med denne nye læren. Vær forsiktig så du ikke på noe område støtter virksomhet som kan gjøre det vanskelig for noen å gripe den rette lære, eller kan bli årsak til frafall for dem som har tatt imot Kristi og apostlenes lære!

Hvis en bror er blitt så oppblåst at han tror hans mening er bedre enn den læren hele den levende Guds menighet lever på, og som arbeider for å skape splittelse, da er det nok sikrest å følge apostelens budskap: "Ta avstand fra dem!" For her betyr din og menighetens samdrettighet i Kristus mer enn hvordan du opptrer overfor den onde arbeideren. Det sikreste er alltid å rette seg etter Ordet. Paulus har ikke gått med den holdningen som mange har i dag, at det ikke er noen fare for at vi skal bli bedratt, at vi skal nok alltid kunne skille mellom rett og urett. Han har heller ikke forkynt at vi i fortrolighet skal stå åpne og ta imot alle, selv om de kanskje bruker Guds ord og har en viss nidkjærhet for å vinne sjeler. Det har heller ikke Kristus noen gang lært. Tvert imot taler Kristus om noen som skal kunne "profetere i hans navn, drive ut demoner i hans navn, og gjøre mange kraftige gjerninger i hans navn" (Mat 7: 22), og som likevel var "ugjerningsmenn" fordi de var "falske profeter" som vi skal vokte oss for. Gud, fri oss fra den lettsindighet vi har overfor ditt ord! Å, hvor få det er selv blant bekjennende kristne, som virkelig setter Ordet høyt nok! Vi dømmer først og sist ut fra det vi selv mener. Alle tror at selv har vi visdom nok.

La oss igjen huske at det tryggeste er at vi retter oss etter Herrens ord. Og nå har vi sett at både Kristus og apostlene sier: "Vokt dere for dem!", "Ta avstand fra dem!". Fra disse "som skaper splittelsene og er årsak til frafall fra den læren dere har tatt imot". Ja, enten det nå var en professor i Guds kunnskap, eller noen av våre enfoldige brødre som begynte å lære noe om Kristus og troens lære, eller om sakramentene, eller om de siste ting, og som strir mot "den lære som dere er blitt undervist i" (sv: som dere har tatt imot), - den læren som allerede har gjort oss til frelste og nye mennesker, - da må vi bare rette oss etter apostelens formaning: "Ta avstand fra dem!" Å, hvor lite vi fatter betydningen av enhet i tro og lære! Hvor lite vi aner om hvilke sjelekvaler som følger i frafallet fra selve læren! Men vår store fiende, djevelen, forstår det. Derfor har han ingen ro så lenge det finnes en flokk kristne som er ett i Kristus. Der er det han ser etter muligheter for å skape splittelse og frafall fra læren.

Luther sier at når det gjelder å skape splittelser og frafall fra læren, så arbeider djevelen med samme iver og kraft som vi finner det hos en som har som mål å bryte seg inn i et hus for å stjele og myrde. Kan han ikke komme inn gjennom en dør eller et vindu, så forsøker han gjennom taket. Og slipper han ikke inn der, så graver han seg inn under muren. Han kan aldri tåle at det finnes kristne som beholder troens og Åndens enhet. Han gjør alt for å splitte dem. Og splittelse kan han bare oppnå når det blir enkelt å føre sjelene dit han vil. Da er snart ingenting sikkert og rett for dem. Da blir de opptatt med alt annet enn det ene nødvendige. Da kan også de uomvendte trøste seg med at det er ikke så sikkert med noe i Ordet, når ikke en gang de kristne seg i mellom kan bli enige om meningen. Med avvik fra læren kommer kort sagt all slags ulykke. Derfor har det stor betydning å være mer våken og trofast overfor apostelens formaning i denne teksten. - Men Paulus har ennå en grunn for at vi bør vike fra disse onde arbeiderne. Han tilføyer: